

Νοσηλευτική βασισμένη σε Ενδείξεις: Οφέλη και Εμπόδια

Ελένη Κυρίτση

Nursing: Benefits and Blocks

Καθηγήτρια, Τμήμα Νοσηλευτικής,
Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Αθήνας,
Αθήνα

Τις δύο τελευταίες δεκαετίες, σημειώθηκε αλματώδης αύξηση των ευρημάτων από τη νοσηλευτική έρευνα τόσο διεθνώς, όσο και στην Ελλάδα, συμβάλλοντας έτσι στη βελτίωση της νοσηλευτικής κλινικής πρακτικής.¹ Η διαδικασία όμως επιλογής και ενσωμάτωσης των εν λόγω δεδομένων απαιτεί μελέτη, κριτική σκέψη και εκτίμηση αυτών.

Ο όρος «πράξη βασισμένη σε ενδείξεις» αποτελεί θυγατρικό όρο της έννοιας «Ιατρική βασισμένη σε ενδείξεις» (evidence-based medicine), η οποία για πρώτη φορά χρησιμοποιήθηκε τη δεκαετία του 1980 για να περιγράψει μια μαθησιακή και διδακτική τεχνική στην Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου του McMaster του Καναδά.²⁻⁴

Στο χώρο της υγείας, “evidence” ορίζεται ως η γνώση η οποία είναι προσβάσιμη από φορείς λήψης αποφάσεων και που παρέχει επιστημονικές αξιολογήσεις των πρακτικών. Οι αποδείξεις, αν οι ενδείξεις είναι ακριβείς και προσφέρουν γνώση, προέρχονται από την έρευνα και τη μετα-ανάλυση της υπάρχουσας βιβλιογραφίας.^{2,5,6}

Δύο είδη αποδεικτικών στοιχείων προσδιορίζονται: Το πρώτο αφορά σε δεδομένα που προέρχονται από την έρευνα και το δεύτερο αναφέρεται σε εμπειρίες, διαισθήσεις, συζητήσεις με συνεργάτες και κλινικές παρατηρήσεις.² Ενώ οι κλινικές παρατηρήσεις αποτελούν λιγότερο αξιόπιστα στοιχεία, τυχαίοποιημένες ελεγχόμενες μελέτες λέγεται ότι είναι τα πλέον αξιόπιστα στοιχεία και χρησιμοποιήθηκαν για πρώτη φορά από την Ιατρική προκειμένου να εκφράσουν τον όρο «Ιατρική βασισμένη σε ενδείξεις».²

Η τεκμηριωμένη Νοσηλευτική περιλαμβάνει λήψη αποφάσεων σχετικά με τη φροντίδα του ασθενούς χρησιμοποιώντας την καλύτερη απόδειξη σε ένα λογικό, επιστημονικό και καθορισμένο πλαίσιο.² Η χρήση των τεκμηριωμένων αποφάσεων στη φροντίδα των ασθενών είναι ένα σημαντικό θέμα για αποτελεσματική κλινική πρακτική, με απώτερο σκοπό τη βελτίωση των υπηρεσιών υγείας με την εξάλειψη του χάσματος μεταξύ έρευνας και κλινικής πρακτικής.^{2,6}

Ωστόσο, υπάρχουν πολύ λίγες μελέτες σχετικά με τις πηγές γνώσης που χρησιμοποιούνται από νοσηλευτές στις πρακτικές τους και σε ποιο βαθμό αυτοί εφαρμόζουν τα ευρήματα των καλά τεκμηριωμένων ερευνών στην καθημερινή πρακτική.

Σύμφωνα με μελέτες, υπάρχουν πολλοί παράγοντες που υποστηρίζουν ή αποθαρρύνουν την εφαρμογή της πρακτικής «βασισμένης σε ενδείξεις»:¹

Υπεύθυνη αλληλογραφίας:

Ελένη Κυρίτση
Μαγνησίας 47
142 32 Περισσός
Τηλ.: 210 25 86 806
e-mail: ekyr@teiath.gr

- Ο κυριότερος είναι αυτός που σχετίζεται με τον ίδιο τον οργανισμό παροχής φροντίδας υγείας, της πολιτικής που εφαρμόζει και των διευκολύνσεων που παρέχει στους νοσηλευτές.
- Οι απόψεις και οι πεποιθήσεις των νοσηλευτών σχετικά με την αξία των τεκμηριωμένων ευρημάτων της έρευνας στη φροντίδα των ασθενών.
- Οι δεξιότητες που διαθέτουν οι νοσηλευτές στην αναζήτηση και στην αξιολόγηση των ερευνητικών μελετών.
- Η πίστη των νοσηλευτών στην κλινική σημασία της έρευνας.
- Η γνώση των νοσηλευτών στη μεθοδολογία της έρευνας και στην ερμηνεία των στατιστικών ευρημάτων.
- Ο χρόνος στη διάθεση των νοσηλευτών για τεκμηριωμένη νοσηλευτική κλινική πρακτική.

Για την εφαρμογή νοσηλευτικής φροντίδας βασισμένης σε ενδείξεις απαιτείται συλλογική προσπάθεια εκ μέρους όλων όσων εμπλέκονται στη φροντίδα. Αρχικά, στο προπτυχιακό επίπεδο, οι νοσηλευτές να ευαισθητοποιηθούν μέσα από το πρόγραμμα σπουδών τους και αργότερα ως

επαγγελματίες μέσα σε ένα υποστηρικτικό περιβάλλον να αποκτήσουν δεξιότητες και να εφαρμόσουν κλινικές πρακτικές βασισμένες σε ενδείξεις.

Βιβλιογραφία

1. Nagy S, Lumby J, McKinley S, Macfarlane C. Nurses' beliefs about the conditions that hinder or support evidence-based nursing. *Int J Nurs Pract* 2001, 7:314–321
2. Ozsoy SA, Ardahan M. Research on knowledge sources used in nursing practices. *Nurse Educ Today* 2008, 28:602–609
3. Μαντζούκας Σ. Πράξη βασισμένη σε αποδείξεις. *Νοσηλευτική* 2009, 48:7–18
4. Jennings BM, Loan LA. Misconceptions among nurses about evidence-based practice. *J Nurs Scholarsh* 2001, 33:121–127
5. French P. What is the evidence on evidence-based nursing? An epistemological concern. *J Adv Nurs* 2002, 37:250–257
6. Maljanian R, Caramanica L, Taylor SK, MacRae JB, Beland DK. Evidence-based nursing practice. Part 2: Building skills through research roundtables. *J Nurs Adm* 2002, 32:85–90
7. Upton D, Upton P. Development of an evidence-based practice questionnaire for nurses. *J Adv Nurs* 2006, 53:454–458